Haccın Ertelenmesi, Keyfî Olarak Tehir Edilmesi Câiz midir?

Soru: Haccın ertelenmesi caiz midir? Bir insana hac farz olduğunda hemen mi yapması gerekir, yoksa tehir edip daha sonra yapması caiz midir? Hac farz olduğunda keyfî larak tehir edilebilir mi?

Cevap: Haccın farz olur olmaz hemen yapılmasının gerekli olması (fevriyet üzere vacip olması) daha doğrudur.

Haccın Ertelenmesi Câiz midir?

Soruda belirtilen husus fıkıh kitaplarında belirtilen Haccın fevrî mi yoksa terahî yolu üzere mi farz olduğuyla alakalı bir hususdur. Mezhep imamları arasında bu konuyla ilgili ihtilaf bulunmaktadır.

İmam Muhammed'e göre diğer vücup şartlarını cem ettikten sonra yani bir insana hac farz olduktan sonra hemen o senede hac yapması gerekli değildir.[1] Zira Allah Teâla *"Yoluna gücü yeten herkesin haccetmesi Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır"* ***[2]*** şeklindeki ayet-i kerimeyle her hangi bir vakit ta'yin etmemiş, bilakis *"Hac malum aylardır"****[3]*** buyurmak suretiyle ömürde yapılması gereken vakit hususunda her hangi bir şey buyurmamıştır. Bundan sonra kalkıp haccın fevrî olduğunu söylemek mutlak bırakılan bir şeyi kayıtlı kılmak anlamına gelecektir ki bu da delile ihtiyaç duyan bir şeydir.[4]

İmam Ebu Yusuf ve -İbn Şuca'ın İmam Ebu Hanife'den yaptığı rivayete göre-[5]İmam Ebu Hanife haccın fevri olarak yani farz olur olmaz yapılması gerekli olduğunu savunmaktadırlar. Bu ihtilafın semeresi hac farz olduğunda hemen bu farizayı yerine getirmeyen kimsenin günahkâr olup olmayacağı meselesinde ortaya çıkar. Aksi takdirde, sonraki senelerde yapılacak bir haccın eda yerine geçip kaza sayılmayacağı ittifâkî bir hususdur.[6] Haccın fevri olmasının gerekçelerine gelince, fukaha bununla burada özetini nakledeceğimiz bazı sebepler ortaya koymaktadırlar:

Ortaya Konan Sebepler

1. Buradaki emrin fevre hamledilmesi her hâlükârda ihtiyata en uygun olandır. Çünkü haccın fevr üzere hemen yapılması ve tehir edilmemesi gereken bir ibadet şekli olduğunu söylememiz durumunda kişiler kendilerine emredilen şeyi hemen yerine getirme gayretinde olacaklardır. Terahi de ise aksi durum söz konusudur. Yani hac iki yahut üçüncü senelere ertelenecektir. Zaten İmam Ebu Mansur el-Maturidî'nin görüşü de mutlak olan emirlerin amel bakımından fevre hamledilmesi gerektiği yönündedir.[7]
2. İbn Abbas (Radıyallahu Anh)'tan nakledilmiştir ki; Resulullah Aleyhissalatü vesselam *"Hacca acele edin! Zira sizden biriniz başına ne geleceğini bilmez"* buyurmuştur.[8]
3. Yine İbn Abbas Fadl (Radıyallahu Anh)'den rivayet etmiştir ki Efendimiz

> Aleyhissalatü vesselam “ Her kim hac yapmak isterse acele etsin! Zira hasta, hasta olabilir, binek kaybolabilir, başka bir haceti çıkabilir” buyurmuştur.[9]

Haccın Ertelenmesi Hakkında Netice

Bütün bunlar değerlendirildiğinde, Haccın fevriyet üzere farz olduğu yani kişiye farz olur olmaz hac yapmasının gerekli olduğunu söylemek gerekecektir. Zaten “**Multeka**” sahibinin tercihi de bu görüş üzeredir.[10]

[1] *Alauddin es-Semerkandî,* ***Tuhfetu’l-Fukaha,*** *I/ 579 Mektebetu Dari’t-Turas, Kahire, 1998, B.3*

[2] *Kur’an, Al-i İmran 97*

[3] *Kur’an, Bakara 197*

[4] *Alauddin el-Kâsânî, Bedaiu’s-Sanai’, II/181 Daru’l-Fikr, Beyrut-Lübnan B. I*

[5] *Şeyhzade, Mecmau’l-Enhur, I/ 383 Daru’l-Kütübi’l-İlmiyye, Beyrut-Lübnan 1998 B.I*

[6] *Es-Semerkandi, a.g.e. a.y*

[7] *El-Kâsânî, a.g.e. a.y.*

[8] *Ahmed b. Hanbel, el-Müsned, No: 2869*

[9] *İbn Mace, Sünen, No: 2883, Ahmed İbn Hanbel, Müsned, No: 1833 Edillletu’l-Hanefiyye, s. 371-372 Daru’l-Kalem, Dımeşk 2007 B.1*

[10] *İbrahim el-Halebi, Multeka’l-Ebhur, s. 152 Yasin Yayınevi, İstanbul B.I*